

ما فہ کانی

ژن و میر

بازا

لہ ئیسلام دا

چاپی چوارہم

ابو علی الکردي

نامادہ کردنی

منتدی اقرا الثقای

نور محمد سعید

بۆدەلغاندىن جۇرۇھا كىتەپ سەردانى: (مۇنتىدى اقرا النىقافى)

تەمبىل انواع الكتب راجع: (مۇنتىدى اقرا النىقافى)

پىراي داتلود كىتەپهاى مۇتتلف مىراجىعە: (مۇنتىدى اقرا النىقافى)

www.lqra.ahlamontada.com

www.lqra.ahlamontada.com

لىككىتەپ (كوردى ، عربى ، فارسى)

مافه کانی ژن و میړد له ئیسلام دا

نویسنکې فرشته

نایب ت به ورتاره کانی
مانوختا عبد الصمد

موبایل: ۰۷۵۰۰ ۴۸۲۸۹۷

مافه کانی ژن و میړد له ئیسلام دا

نهوا محمد سعید

چاپی چوارهم

۲۰۱۳-۱۴۳۴

مافی لمچايدانه‌وې پاریز اووه بو
نوسینګه‌ی ته فسیر

ناوی کتیب: مافه‌کانی ژنو و می‌رد له ئیسلام دا

نوسا: _____ نهوا محمد سعيد

بلاوکردن—هوهی نویسنده‌ی تفسیر / هه‌ولیر

خُـــه ت: نەوزاد كۆيى

نه‌خشهسازى: عزالدین محمد عمر

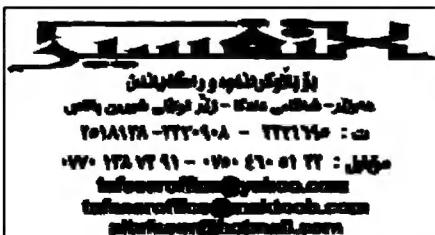
بہرگ : امین مخلص

ژماره‌ی چاپ : چوارهم

سالۃ چاپ: ۱۴۳۴ھ - ۲۰۱۳ز

تیراڑ: ۵۰۰۰ دانہ

له کتیبخانه‌ی گشتی هه‌ولێر ژماره‌ی سیاردنی (٣٨٣) ی سالی ٢٠٠٦ دراوه‌تی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ پیشه‌کیی

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسول الله
محمد وعلى آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان الى يوم
الدين وبعد:

هاوسه‌رگیریی په‌یوه‌ندیه‌کی پیرۆزی نیوان ژنو
پیاوه، که ئیسلام چه‌ند یاساو مافیکی چه‌سپاندوه، بۆ
به‌رده‌وامیی و به‌خته‌ومریی و ئاسودمیی و سۆزو
خۆشه‌ویستی نیوانیان، هه‌روه‌ها بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌و
مافانه‌ی، که به‌سه‌ر په‌کتریا‌نه‌وه هه‌یه، ببیته
که‌ته‌لوکی ژیا‌نی پۆژانه‌یان، تا خۆیا‌نی پێ پێومر
بکه‌ن و، ببیته مایه‌ی نه‌مانی کێشه‌و گه‌رفته‌کانیان.
چونکه زۆر جار به‌هۆی نه‌ناسینی مافه‌کانه‌وه، کێشه‌و

گرفت دروست ده‌بیټ، که ده‌بیټه ئاسته‌نگ له‌به‌رده‌م به‌خته‌ومریاندا.

ئهو ماڤانه‌ی، که باس ده‌کرین، پێویسته هه‌ریه‌ك له ژنو می‌ردی مسوولمانی مولته‌زیم و شوینکه‌وته‌ی رېڤازی پێغه‌مبه‌ر ﷺ، له‌سه‌ر خۆی پیاده‌ بکاتو، له‌ خوای گه‌وره‌ بترسێ له‌ به‌جێ‌نه‌هێنانی ئه‌م ماڤانه، که خوای به‌خشنده‌و پێغه‌مبه‌ری ئازیز، دیاریان کردووه. له‌ خوای گه‌وره‌ داواخوازم ته‌قوامان پێ به‌خشی و له‌ دینه‌که‌ی شارمه‌زاترمان بکاتو، بتوانین گشت یاساگانی په‌یره‌و بکه‌ین.

نه‌وا محمد سعید

١٧ ربیع الثاني ١٤٢٩

٢٠٠٨/٤/٢٣

مافی ژن به‌سه‌ر میژده‌که‌ی

داننان به مافه‌کانی ژن:

پیویسته له‌سه‌ر پیاوی مسوولمان دان به مافه‌کانی هاوسه‌ره‌که‌ی دا بیئی، که مافی به‌سه‌رموو هه‌یه، مافه‌که‌ش خوای گه‌وره برپاری له‌سه‌ر داوه، وه‌ک دم‌فه‌رموی: ﴿...وَمَنْ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَ بِالْعُرُوفِ...﴾ (البقرة-۲۲۸). واته: ئافه‌رتان حه‌ق و مافیان به‌سه‌ر پیاواندا هه‌یه به‌چاکه‌کردن، وه‌ک چۆن له‌سه‌ریانه مافه‌کانی پیاو به‌چاکه‌کردن به‌جی به‌یئن. پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ دم‌فه‌رموی: ((أَلَا إِنَّ لَكُمْ عَلَى نَسَائِكُمْ حَقًّا وَلِنَسَائِكُمْ عَلَيْكُمْ حَقًّا)) رواه الترمذي ج ۲، ص ۳۱۵، صحیح ابن‌ماجه ۱۵۰۱ (حسن)، واته: پیاوان! ئیوه مافتان به‌سه‌ر ئافه‌رته‌کانتان هه‌یه، هه‌روه‌ها ئافه‌رتانی‌ش مافیان به‌سه‌رتانه‌وه هه‌یه. له‌به‌ر ئه‌وه پیاوی مسوولمانی رۆشن‌بیر و تیگه‌یشتوو، هه‌رده‌م هه‌وئی

به‌جی هینانی مافه‌کانی هاوسهرمه‌کی دهدات، چونکه به‌جی هینانی مافه‌کانی ژن، خوشه‌ویستی و پیزو میهره‌بانایی و به‌سۆزی دهسته‌به‌ر ده‌کات، که ئه‌مه‌ش بنه‌مای به‌رده‌وامیی ژینانی ژن و میژدی ئاسوده‌یه، خوای گه‌وره‌ش دمه‌رموی: ﴿...وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً...﴾ (الروم - ۲۱)، واته: خوای گه‌وره له‌نیوان ژن و میژدا، خوشه‌ویستی ۱ پیزو سۆزو میهره‌بانایی دروست کردوو. ئه‌مه‌ی باسکرا، وه‌ک سهرمه‌تایه‌کی به‌لگه‌ی شه‌رعیی مافه‌کانی ژن بوو. جا مافه‌کانی ژن به‌سه‌ر میژده‌که‌ی بریتین له:

۱- گوزمران و رهم‌تارکردن به‌چاکی: پێویسته پیاوی مسوڵمان له‌گه‌ڵ ژنه‌که‌ی، به‌ باشیی گوزمران بکات و رهم‌تاری جوان بی‌ت له‌گه‌ڵیدا، وه‌ک خوای گه‌وره دمه‌رموی: ﴿...وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ...﴾ (النساء - ۱۹)

واته به چاکه‌و به باشیی مامه‌له‌و گوزهرانیان
له‌گه‌لدا بکه‌ن.

پیغه‌مبه‌ریش ﷺ دمفه‌رموئ: ((خَيْرُكُمْ، خَيْرُكُمْ
لِأَهْلِهِ، وَأَبَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي)) رواه الطبراني (صحيح)،
واته: باشت‌رین که‌ستان نه‌و که‌سه‌یه، که له‌گه‌ل
هاوسه‌ره‌که‌ی باش بی، منیش له هه‌مووتان باشت‌رم
بو هوسه‌ره‌که‌م.

کاتی‌ک ئیمام‌عه‌لی داخو‌ازی فاطیمه‌ی کچی
پیغه‌مبه‌ری کرد، پیغه‌مبه‌ر ﷺ پئی فه‌رموو: ((هي
لك أن تحسن صحبتها)) رواه الطبراني (صحيح) واته:
فاطمه بو تو‌یه، به‌مه‌رجی به باشیی ره‌فتاری
له‌گه‌لدا بکه‌یت. هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ر ﷺ دمفه‌رموئ:
((أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا، وَخِيَارُهُمْ خِيَارُهُمْ
لِنِسَائِهِمْ)) رواه الترمذي وحسنه، واته: کامل‌ترین
بروای بر‌وادار نه‌وه‌یه، که ره‌وشتی له هه‌موان
جوان‌تر بی، باشت‌رین‌یشیان نه‌وانه‌ن، که له‌گه‌ل

هاوسه‌ره‌کانیان ږمفتاریان جوانه. هه‌روه‌ها ده‌مه‌رموئ: ((ألا واستوصوا بالنساء خيراً)) متفق علیه، واته: نامۆزگاریتان ده‌که‌م له‌گه‌ل ئافه‌رمتان به‌ باشی هه‌ئسو که‌وت بکه‌ن و بۆیان باش بن.

به‌ باش ږمفتار کردن له‌گه‌ل خیزان، بریتی یه‌ له‌ قسه‌ خو‌شیی و نه‌رم و نیانیی و گالته‌ کردن له‌گه‌لئو ږوخو‌شیی و سو‌عبه‌ت و پیکه‌نین، دیاره‌ ئه‌مه‌ش سیفه‌ت و کاری پی‌غه‌مبه‌ری خوا بووه‌ له‌گه‌ل هاوسه‌ره‌کانی، که‌ پی‌ویسته‌ گشت مسو‌لمانیک‌ی مو‌لته‌زیم سیفه‌تی به‌م شی‌وه‌یه‌ بی‌ت، که‌ پی‌غه‌مبه‌ری خوا له‌گه‌ل خیزانه‌کانی پیاده‌ی کردووه‌، ئه‌وه‌تا له‌ ته‌فسیری (ابن کثیر) ج ۱ ص ۴۶۶ دا هاتووه‌، که‌ پی‌غه‌مبه‌ری خوا (جیل العشرة، دائم البشر یداعب أهله‌ وی‌تلطف به‌م ویوسعهم نفقة، ویضاحک نساءه‌ حتی أنه‌ کان اذا صلی العشاء یدخل منزله‌ یسمر مع أهله‌ قلیلاً قبل أن ینام، یؤانسهم

بذلك ﷺ، واته، به جوانی پښتایي ده‌کرد،
 هه‌رده‌م پڅوڅش بوو، گه‌مه‌و گالت‌ه‌ی له‌گه‌ل
 خیزانه‌که‌ی ده‌کردو نه‌رمو نیان بوو، خه‌رجی بو
 زیاد ده‌کردن، هه‌روا به‌ قسه‌ی خوڅش، هاوسه‌ره‌کانی
 به‌ پیکه‌نین ده‌هینان، هه‌رکه‌ نویژي خه‌وتنانی
 ده‌کرد، ده‌چووه‌ مال‌و له‌گه‌ل هاوسه‌ره‌که‌ی، که‌میک
 قسه‌ی خوڅشی ده‌کرد، جا پیغه‌مبه‌ر به‌م کرده‌وه
 جوانانه‌ شادمانی ده‌کردن) .

۲- پیویسته‌ له‌سه‌ر پیاوی مسولمان به‌چاوی پښه‌وه
 سه‌یری هاوسه‌ره‌که‌ی بکات، نابي قسه‌ی ناشیرین و
 جنيوی پي بدات و نابي لي بدات، چونکه‌ لی‌دان له
 نافرمت، خوږه‌وشتی مسولمان‌ی مولته‌زیم نی‌یه.
 پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌فه‌رموی: ((ولا تضرب الوجه
 ولا تقبح ولا تهجر إلا فی البیت)) رواه احمد و ابو داود
 حدیث (حسن)، واته: له‌ دم‌و چاوی نافرمت مه‌دمن و
 قسه‌ی ناشیرینی پي مه‌لین. هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی:

((ولن يضرب خياركم)) اخرجه مالك. واته: باشتري
 پياوتان نه‌وه‌يه، كه له هاوسه‌ره‌كه‌ي نادات، هه‌روا
 دمفه‌رموئ: ((ولا تضربوا إماء الله)) اخرجه ابو داود عن
 اياس بن عبدالله. واته: له ژنان مه‌دهن. خاتوو عائیشه
 (پرمزای خوای لی بیّت) دمفه‌رموئ: ((ما ضرب
 رسول الله خادماً له ولا امرأة)) اخرجه ابن ماجه في
 (سننه)، واته: پيڤه‌مبه‌ری خوا، هه‌رگیز له
 خزمه‌تکارو له ئافه‌رتی نه‌داوه. جا كه پيڤه‌مبه‌ری
 خوا له ئافه‌رتی نه‌دای، پيويسته له‌سه‌ر مسوولمانان
 له هاوسه‌ره‌كانیان نه‌دهن و كه‌سایه‌تی خو‌یان
 له‌ده‌ست نه‌دهن، نه‌و مسوولمانه‌ش، كه به‌لگه‌ بو‌ خو‌ی
 دروست ده‌كات، گوايه پيڤه‌مبه‌ر فه‌رموویه‌تی:
 ((لايسأل الرجل فيما ضربه إمرأته - پياو پرسياړی لی
 ناگرئ دهرباره‌ی نه‌وه‌ی، كه له ژنه‌كه‌ی ده‌دات))
 اخرجه ابو داود، نه‌وا نه‌م فه‌رمووده‌يه (ضعيف) وه
 كاری پي ناگرئ. نه‌و لی‌دانه‌ش، خوای كه‌وره له

قورن‌اندا باسی ده‌کات بو قوناغیکه، که ئهم ئافره‌ته تووشی (نشون) ده‌بیٚت، واته سهرپیچی می‌رده‌که‌ی ده‌کات له چاکه‌کاری و جیبه‌جی نه‌کردنی مافه‌کانی، که ئهمه‌ش له سییه‌م قوناغ به‌کار دیت. قوناغی یه‌که‌م می‌رده‌که‌ی ئامۆزگاری بکات، که له خوا بترسی و مافه‌کانی جیبه‌جی بکات و سهرپیچی نه‌کات، ئه‌گینا خوای گه‌وره لی‌ی رازی نابیت، جائه‌گه‌ر ئامۆزگاری سوودی نه‌بوو، ئینجا قوناغی دووهم به‌کار دیت، که بریتیه له سهرجی نه‌کردنی، گه‌ر ئهمه‌ش سوودی نه‌بوو، ئینجا قوناغی سییه‌م، که لی‌دانه پیاده ده‌کریٚت، به‌لام چۆن لی‌دانیک، لی‌دانیک، که له دهم و چاوی نه‌دات و هیچ نه‌ندامیکی له‌شی نه‌شکینئ (لا تضرب الوجه)، لی‌دانه‌که‌ش به مه‌به‌ستی ته‌مبی کردن و هه‌له راست کردنه‌وه بیت، نه‌ک به مه‌به‌ستی تۆله‌سه‌ندنه‌وه، با لی‌دانه‌که‌به سهرین و پشته‌ی بیت و له‌سهرقه‌ره‌ویله‌ی نووستن

بیټ، تاوه‌کو ببیټه گه‌مه و یاری، که گۆتاییه‌که‌ی به
صولح گۆتایی بیټ.

۳- له‌سه‌ر پیاوی مسوڵمان پئویسته، که خواردن و
خواردنه‌وه‌و پۆشاک و جل و به‌رگ و خانوو له‌سه‌ر
بنچینه‌ی هه‌ڵال بۆ خێزانه‌که‌ی دابین بکات، به‌بی
منه‌ت کردن و به‌چاودادانه‌وه. ((قال رجل من
الصحابه یا رسول الله ما حق زوجة أحدنا علیه؟ قال:
أن تطعمها إذا طعمت وتكسوها إذا اكتسيت...)) رواه
أبو داود حدیث (حسن)، واته: یه‌کیك له‌ هاوه‌لان گوتی:
ئه‌ی پێغه‌مبه‌ری خوا! مافی خێزانی هه‌ریه‌کی‌کمان
به‌سه‌رمانه‌وه‌ چیه؟ پێغه‌مبه‌ر فه‌رمووی: خواردنی
بۆ دابین بکه‌یت و پۆشته‌ی بکه‌یت. هه‌روه‌ها
پێغه‌مبه‌ری خوا، هانی مسوڵمانان دهدات، که بزێوی
خێزانه‌که‌ی بدات، چونکه به‌ خێرو سه‌ده‌قه‌ بۆی
ده‌نووسری، بۆیه ده‌فه‌رمووی: ((إذا أنفق الرجل على
أهله نفقة يحسبها فهي له صدقة)) متفق علیه، واته:

گەر بیاو بژیوی خیزانه‌که‌ی بدات له پیناوی خواى
گه‌وره، ئەوا بۆى به خیر. صەدەمقە دەنوسری.

۴- پێویستە لەسەر بیاوی مسوڵمان، چاوپۆشیی له
هەڵەو کەم و کورتیه‌کانی هاوسەرکه‌ی بکاتو،
تەحەممولی ناپرمزایی یه‌کانی بکات و ئی ببوری،
چونکه‌ گەر حەزی به‌ هەندئ پەموشتی خیزانه‌که‌ی
نەکرد، ئەوا هەندئ پەموشتی جوانی تری هەیه، که
بیاو رازی ده‌کا، وه‌ک پێغه‌مبه‌ری خوا ده‌فه‌رموی:
(لا یفرک مؤمن مؤمنة، إن کر منها خلقاً رضی منها
آخر)) صحیح مسلم، ج ۲، ص ۱۰۹۱، واته: بیاوی برپوادار
با ر‌ق‌و‌کینه‌ی نه‌بیّت به‌ ئافرم‌تی برپوادار، گەر له
پەموشتی ر‌ازی نه‌بوو، ئەوا پەموشتیکی تری به‌ د‌ل‌ه‌و
رازی ده‌کات.

پێویستە بیاوی مسوڵمان پ‌ه‌چاوی ده‌رونی ئافرم‌ت
بکات، که له هەندئ حاله‌تدا دووچارى گرفتو
نه‌خۆشیو له‌بیر چوون ده‌بیّت، وه‌ک حاله‌تی بی

نوڤږی (حیض)، که کارده‌کاته سهردل و دهرن و
جه‌سته و تیک دانی میزاجی ئافرمت.

وښه‌یه‌ک له چاوپوښی: له کتیبی (الاسلام
والحیة الجنسية) دکتور محمود الشریف دا هاتوو:
پیاوړیک به مه‌به‌ستی سکاڵا‌کردن له ده‌نگ
به‌رز‌کردنه‌وو ده‌م درږی خیزانه‌که‌ی، چوو بو‌لای
ئیمامی عومهر له ماله‌که‌یدا، جا که گوږی له
خیزانه‌که‌ی ئیمامی عومهر بوو زمان درږی
ده‌کرد، که ئیمامی عومهر بی ده‌نگ بوو، وه‌لامی
نه‌ده‌دایه‌وه. کابرا دهرات، ئیمامی عومهر بانگی
ده‌کات و پښی ده‌لښت: براه‌م هیج ئیشت هه‌بوو؟
گوتی: هاتوم سکاڵای خیزانه‌که‌مت له‌لا بکه‌م، به‌لام
گوږم له خیزانه‌که‌ت بوو، که به هه‌مان شیوه زمان
درږی ده‌کرد!! ئیمامی عومهر گوتی: له‌به‌ر چه‌ند
ماڤیک ته‌حه‌ممولی فسه‌کانیم کردوو، که
به‌سه‌رمه‌وه‌ی هه‌یه: له‌به‌رئه‌وه‌ی بو‌ته چیشت

لینهر و جل شوړو شیردەری منداڵه‌که‌م، که نه‌مانه
هیچی له‌سه‌ر نی یه بیکات، هه‌روه‌ها داوینم له
حه‌رام ده‌پاریژی. که‌واته براکه‌م، تۆش ته‌حه‌ممولی
بکه.

۵- پێویسته له‌سه‌ر پیاوی مسوڵمان پارێزگاریی له
شه‌رمفو ناموس و ئابروی خێزانه‌که‌ی بکات،
نه‌هێلێت سفور بێ و جلی ناشه‌رعیی بپۆشی ۱
تیکه‌لی پیاوی بێگانه بی‌ت، نه‌هێلێ ته‌وقه له‌گه‌ڵ
پیاوی بێگانه بکات، پێگا نه‌دات له‌ فه‌رمانه‌کانی
خوا و پێغه‌مبه‌ر لا‌بدات، به‌لکه‌ ده‌بی جیبه‌جیی
بکات، چونکه پیاو به‌رپر سياره له‌ خێزانه‌که‌ی، وه‌ک
پێغه‌مبه‌ری خوا ده‌فه‌رموی: ((و يسأل الرجل عن
أهل بيته)) رواه النسائي وابن حبان، واته: پیاو سه‌بارمه‌ت
به‌ خێزانه‌که‌ی لێی ده‌پرسرێته‌وه، هه‌روه‌ها
ده‌فه‌رموی: ((الرجل راع في أهله وهو مسؤل عن

رعیته)) متفق علیه، واته: پیاو به‌رپرسیار له خیزانه‌که‌ی و، به‌رپرسیار له مال و مندالی.

که‌واته ده‌بی پیاوی مسوولمان فەرمان به خیزانه‌که‌ی بکات دینی خوا په‌یره و بکات و، پاریزگاری له نویژه‌کان بکات، وکو خوی گه‌ور ده‌فرموی: ﴿وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا...﴾ (طه - ۱۳۲)، واته: فەرمان به خیزانه‌که‌ت بکه به نویژ کردن و، به‌رده‌وام به له‌سهر ئهم فەرمانه، که له‌کاتی خوی نه‌نجام بدریت.

۶- پیاویسته له‌سهر پیاوی مسوولمان، مافی خیزانه‌که‌ی بدات له شاره‌زابوون و فی‌ربوونی دینی خواو له سهر ئهم فی‌ربوونه‌ش، هانی بدات، جا نه‌گهر خوی نه‌یتوانی به‌م کاره هه‌لسی، ئه‌وا ده‌بی ریگه به خیزانه‌که‌ی بدات به ئاماده بوون له کوږی شه‌ری و، فی‌ر بوون له مزگه‌وته‌کان به مه‌به‌ستی

شارمزابوون له دینی خوا، دیاره زانستی شهرعیی
 فهرزه له‌سهر پیاوو ژن، وهك پیغه‌مبهر دمفه‌رموئ:
 ((طلب العلم فريضة على كل مسلم)) رواه مسلم،
 سه‌بارمت به پښگه نه‌گرتن دمفه‌رموئ: ((اذا استأذنت
 امرأة أحدكم الى المسجد فلا يمنعها)) أخرجه البخاري في
 صحيحه. واته: گهر خیزانی هه‌ریه‌کیك له ئیوه
 ئیزنی خواست بو چوونه مزگه‌وت، با پښگه‌ی لی
 نه‌گرت. هه‌روه‌ها دمفه‌رموئ: ((لا تمنعوا اماء الله
 مساجد الله))، واته: پښگه له ئافره‌تان مه‌گرن له
 چوونیان بو مزگه‌وته‌کان.

۷- پښو‌یسته له‌سهر پیاوی مسوولمان، پښگه به
 هاوسه‌ره‌که‌ی بدات، سه‌ردانی دایک و باوک و خزم و
 که‌سو کار و دراوسپکیانی بکات، چونکه سه‌ردانی
 کردنیان له ئیسلامدا به‌واجب دانراوه‌و، مایه‌ی
 به‌ده‌سته‌ئینانی به‌هه‌شته، پیغه‌مبهر دمفه‌رموئ: ((لا

يدخل الجنة قاطع)) رواه البخاري ومسلم، واته: نهو
كه‌سه‌ی په‌یوه‌ندی خزمایه‌تی بېچرپننې ناچیته
به‌هه‌شت. جا پیاوی جوامیرو مسوئلمان، رېگه به
خوۍ نادات، هاوسه‌ره‌که‌ی تووشی گونا‌هی ناوا
که‌وره بښی.

۸- پښوېسته له‌سهر پیاوی مسوئلمان، نه‌ینیی و عه‌یبو
که‌م و کورتي هاوسه‌ره‌که‌ی بپو‌شۍ و، لای هیچ
که‌سیک باسی نه‌کات، ته‌نانه‌ت لای دایک وباوکی
خوشک و برای، به‌تایبه‌تی نه‌ینیی سهرجییی، که
پېغه‌مبه‌ری خوا نهو جوړه که‌سانه‌ی به خراپترین
که‌س داناو له رپو‌زی قیامه‌ت، وهک دمفه‌رموی: ((ان
من شرّ الناس عند الله منزلة يوم القيامة الرجل يفضي
امراته وتفضي إليه ثم ينشرها)) رواه مسلم، واته:
خراپترین که‌س له لای خواۍ که‌وره له رپو‌زی
قیامه‌ت نهو پیاو‌میه، که نه‌ینیی سهرجییی له‌که‌ل

ژنهكه يى و، ئافرمت له گهل ميژدهكه ي له ناو خه لگى
بلاوده كاته و.

۹- پيويسته له سهر پياوى مسولمان وهك مافي
به سهر يوه وهه يهو، وهك هاوبه شى ژيانى، راويژر به
هاوسهره كه ي بكات، به تايبه تى نهو كارانه ي تايبه ته
به ژيانيان، له جواميژرى پياويشه دان به وماڤه
دابنيټو، كه سايه تى له لاي هاوسهره كه ي بهرز
بيټ. پيغه مبهري خوا ﷺ يه كيك بووه لهو
كه سانه ي، كه راويژرى به هاوسهرى خوى كردووه،
نهو هبوو كاتيڪ له نووسينى (صلح الحديبيه)
بووه وه به هاوه له كاني فهرموو، (قوربان يه كانتان
سهر برن و سهرتان بتاشن)، به لام هيچ كه سيك نه م
فهرمانه ي جيبه جى نه كرد، جا پيغه مبهري چووه لاي
(ام سلمه) ي هاوسهرى و پرووداوه كه ي بو گيږايه وه،
(ام سلمه) گوتى: تو له پيش چاوى نه واند
قوربان يه كه ت سهر بره وه سهرت بتاشه. پيغه مبهريش

به قسه‌ی (ام سلمه) ی کرد، پاشان مسوڵمانه‌کان، که
ئه‌مه‌یان بینی، ئه‌وانیش هه‌ستان قوربانیه‌کانیانی
خۆیان سه‌ربرێ و سه‌ریان تاشی. ئه‌وه‌بوو ئه‌م
راویژهی پیغه‌مبه‌ر به‌ هاوسه‌ره‌که‌ی، خیریکی
که‌وره‌ی به‌دوا داهاات.

به‌لام له‌ناو خه‌لکی عه‌وام ئه‌وه‌ باوه، که ده‌لی:
(پرس به‌ژن بکه‌و به‌ قسه‌ی مه‌که‌) ، گوايه ئه‌مه
فه‌رمووده‌ی پیغه‌مبه‌ر» (شاوهره‌ن و خالفوه‌ن)، به‌لام
راسته‌یه‌که‌ی ئه‌مه‌ ئه‌وه‌یه، که به‌ زمانی پیغه‌مبه‌ر
هه‌لبه‌ستراوه‌و (موضوع)ه.

١٠- له مافی ئافه‌رته به‌سه‌ر میژده‌که‌ی، راسته‌وخۆ
دوای نویژی عیسا بکه‌رپێته‌وه‌ ماله‌وه، نابێ شه‌وانه
به‌ دره‌نگیی بجپێته‌وه‌ مال و کات به‌بێ سوود له
دهرده‌ی مال به‌سه‌ر ببات، چونکه دره‌نگ هاتنه‌وه‌»
مال، دله‌ راوکێ و چه‌نده‌ها گومان بو خێزانه‌که‌ی
دروست ده‌کات و هه‌راسانی ده‌کات، که کار ده‌کاته

سهر دل و دمروونی. هه‌روه‌ها ده‌بی هه‌ستی
 خیزانه‌که‌ی ږا‌بگری و فه‌رامو‌شی نه‌گات. دياره
 دره‌نگ گه‌ږانه‌وه بو مال نيشانه‌ی فه‌رامو‌ش کردنه،
 که ده‌بیته ه‌وی س‌ست‌بوونی په‌یوه‌ندی
 خو‌شه‌ويستی ژنو ميژد. نه‌وه‌تا پيغه‌مبه‌ری خوا
 نا‌ږه‌زایی دم‌دم‌ږي به‌رامبه‌ر به عه‌بدو‌ل‌لای کوری
 عومه‌ر، که شه‌وانه دره‌نگ ده‌چووه مال‌ه‌وه‌و
 نه‌ده‌چووه لای خیزانه‌که‌ی، جا پيی فه‌رموو: ((ان
 لزوجك عليك حقاً)) متفق عليه، واته: هاوسه‌ره‌که‌ت
 مافي به‌سه‌رته‌وه هه‌یه. له‌و مافه‌ش نه‌وه‌یه، که
 له‌گه‌لی جووت بی بویه پيويسته له‌سهر پياو
 خیزانه‌که‌ی له جووت بوون تي‌ر بکات، وه‌ك چو‌ن
 له‌سه‌ريه‌تی له نان و خواردن تي‌ری بکات).

که‌واته نابي پياو نه‌م مافه فه‌رامو‌ش بکات
 ،چونکه پيغه‌مبه‌ری خوا زو‌ر نا‌ږازی بووه به‌و
 که‌سانه‌ی،که خو‌يان له هاوسه‌ره‌گانيان دوور

خستۆتهوهو، لهگه‌ئيان دا جووت نابن به بيانووى
خۆ يه‌كلا كردنه‌وه بۆ عيبادت.

۱۱- پيويسته پياوى مسو‌لمان، خۆى بو هاوسه‌ره‌گه‌ى
جوان بكات و خۆى بۆن خو‌ش بكات و جلى
جوانورپكوپي‌ك له‌به‌ربكات و جله‌كانى ئوتوبكات
وزوو زوو خۆى بشوات ئيبين عه‌بباس كورپى مامى
پيغه‌مبه‌روزاناي ئوممه‌ت، گوتويه‌تى: (إني أحب أن
أترين للمرأة كما أحب أن تترين لي)، واته‌: هه‌رده‌كه‌م
خۆم بۆ هاوسه‌ره‌كه‌م جوان بكه‌م، هه‌روه‌ك چۆن
هه‌رده‌كه‌م خوييم بۆ جوان بكات. هه‌روا نابى
خواردنى بۆن ناخو‌شى وه‌ك سىرو پياز و كه‌وه‌رو
هاوشيوه‌يان بخوات به‌تايبه‌تى، له‌وكاتانه‌ى ده‌يانه‌وى
جيماع بكه‌ن، چونكه‌ بۆنى ناخو‌ش ده‌بيته‌ هۆى
دوركه‌وتنه‌وه‌و بپزران له‌يه‌كترى.

۱۲- پېښوېسته له‌سهر پیاوې مسوولمان، گهر له ژنيك زياتر هاوسه‌ری بوو، دادگه‌ریان له نيواندا جيبه‌جی بکات، دادگه‌ریش له خواردن و خواردنه‌وهو جل و به‌رگ و خانووو نوره‌مانه‌وه جيبه‌جی ده‌کړیت، به‌لام له خوشه‌ويستیدا دادگه‌ریی جيبه‌جی ناکړی، چونکه خوشويستن له‌سهر ویستی مروؤفه، ته‌نانه‌ت پېغه‌مبه‌ر نه‌یتوانیوه هه‌موو هاوسه‌ره‌کانی وه‌ک يه‌ک خوش بویت.

پېغه‌مبه‌ری خوا دمفه‌رموی: ((من کانت له امرأتان فلم يعدل بينهما جاء يوم القيامة أحد شقيه ساقطاً أو مائلاً)) رواه احمد وابو داود وابن ماجه والنسائي، واته هه‌ر پیاوېك دوو ژنی هاوسه‌ر بوو، دادگه‌ری له نيوانیان دا جی به‌جی نه‌کات، نه‌وا له پوژی قیامه‌ت به‌شانی خواره‌وه دیته پېش. ئیمام شه‌وکانی شه‌رع ناس سه‌بارمه‌ت به‌م فه‌رمووده‌یه ده‌لی: ((نه‌مه به‌لگه‌یه له‌سهر مه‌یل دان به‌لای ژنيکی تره‌وه له

لايهنى نهوشتانهى، كه پياو پيى دهكرى نهنجامى
بدات وهكو نوږه مانه وهو خواردن و جل و بهرگ). نيل
الأوطار للشوكانى، ج ۶، ص ۲۱۶.

جا گهر پياو دادگهريى له نيوان هاوسه رهكانى
جيپه جي نه كرد، نهوا دهبته پياويكى سته مكارو
زالم، كه خوى گه وره زولمى حه رام كردوو، نهو
هه پره شانهى سه بارمت به سته مكاران هاتوو، پياوى
نادادگه ريش ده گريته وه.

جا، نهوانهى باسگران چه ند مافيكي ژن بوو
به سهر پياوان، كه ئيسلام هه رمان دهكات نهو مافانه
به بي كه مته ر خه ميبى جيپه جي بكرى، تا وهكو
ژيانىكى به خته ومريى ژن و ميژدايه تى له گهل
يه كترى بريته سهر.

كهواته هاوسه رى مسولمان!

گهر دمه وئى سۆزو ههست و سهرنجى خيزانه كمت
بو لاي خوت رابكيشى، نه مافانه جيپه جي بكه.

ماڻي پياو به سهر ڙنه ڪهي

دیاره پیاویش چهند مافیکی به‌سه‌ر ژنه‌که‌یه‌وه
 هه‌یه، که ده‌بی ئافره‌تی مسوولمان جیبه‌جیی بکات،
 گهر بیه‌وئ به‌هه‌شتی خوای ده‌ست که‌وئ، چونکه
 به‌هه‌شت به‌پرم‌زانه‌ندی می‌رده‌که‌ی به‌نده، وه‌ک
 پی‌غه‌م‌به‌ر ﷺ دم‌فه‌رم‌وئ: ((إِذَا صَلَّتِ الْمَرْأَةُ حَمْسًا
 وَصَامَتْ شَهْرَهَا وَحَفِظَتْ فَرْجَهَا وَأَطَاعَتْ زَوْجَهَا قِيلَ لَهَا
 ادْخُلِي الْجَنَّةَ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِهَا شِئْتَ)) صحیح الجامع الصغیر،
 ۶۶۰، واته: گهر ژن پی‌نج نو‌یژه‌کانی ئه‌نجام‌داو، مانگی
 پرمه‌زان به‌پۆژوو بوو، داوین‌ی خو‌ی له خراپه
 پاراست و گو‌ی‌پ‌رایه‌لی می‌رده‌که‌ی له چاکه‌ کرد، ئه‌وا
 پی‌ی ده‌گوترئ: برۆ بۆ به‌هه‌شت، له هه‌ر دهر‌گایه‌که‌وه،
 که ئارم‌زوو ده‌که‌ی. هه‌روه‌ها دم‌فه‌رم‌وئ: ((أَيُّمَا امْرَأَةٍ
 مَاتَتْ وَزَوْجُهَا عَنْهَا رَاضٍ دَخَلَتْ الْجَنَّةَ)) رواه الترمذی
 (صحیح)، واته: هه‌ر ژنی‌ک بم‌رئ و می‌رده‌که‌ی لی‌ی رازی
 بی ده‌چیته به‌هه‌شت.

نافره‌تیک ده‌چیته لای پیغه‌مبه‌ری خوا بو هه‌ندی
 پیو‌یستی، پیغه‌مبه‌ری خوا ~~په‌~~ پیی دمه‌رموی:
 می‌ردت هه‌یه؟ نه‌ویش ده‌لی: به‌لی، پیغه‌مبه‌ر ناگاداری
 ده‌کاته‌وه، که سه‌رپیچی می‌رده‌که‌ی له چاکه نه‌کات
 و به‌قه‌سه‌ی بکات، چونکه سه‌رپیچی‌کردنی ناگروه،
 گو‌پرایه‌لی‌کردنی به‌هه‌شتی پی ده‌ست ده‌که‌وی، که
 دمه‌رموی: ((لانه جنتک و نارک)) رواه الترمذي وسنده
 صحیح. واته: می‌رده‌که‌ت، به‌هه‌شت و دۆزه‌خته هه‌روا
 دمه‌رموی: ((لنان لا تتجاوز صلاتهما رؤوسهما: "وامرأة
 عصت زوجها حتى ترجع") رواه الطبراني والحاكم (جید)
 واته: دوو‌که‌س نو‌یژه‌که‌یان له‌سه‌ریان زی‌اتر به‌رز
 نابیته‌وه، یه‌کی‌کیان نافره‌تیکه، که سه‌رپیچی
 می‌رده‌که‌ی ده‌کات له چاکه داو به‌قه‌سه‌ی ناکات، تا نه‌و
 کاته‌ی ده‌که‌ریته‌وه و په‌شیمان ده‌بیته‌وه.

ماڤه‌کانی پیاو به سهرژنه‌که‌ی نه‌مانه‌ن:

۱- پټویسته له‌سهر ئافرمتی می‌ررداری مسولمان، گوئ
 رایه‌لیی می‌رده‌که‌ی بکات له هه‌موو شتیکدا، گهر
 گونا‌هو تاوان نه‌بئ، چونکه گوپ‌رایه‌لیی، ده‌بئ ته‌نها
 له چاکه‌کاریدا بکریټ. پیځه‌مبهر ﷺ دم‌فه‌رموئ:
 ((لا طاعة لمخلوق في معصية الخالق)) رواه أحمد في
 المسند، واته: گوپ‌رایه‌لیی بو که‌سیک نیه، گهر نه‌و
 که‌سه له سهر‌پیچیی خوا دابیټ.

جا نه‌گهر می‌رد داوای فری‌دانی سهر‌پۆش، یان
 دهر‌خستنی رازاو‌هیی بو پیاوی بی‌گانه‌ی لی بکات،
 یان بیه‌وئ له‌کاتی هه‌یزدا له‌گه‌لئ جووت ببئ، یان
 له‌دواو‌ه‌ی له‌ رپی کو‌می‌ه‌وه بجیته‌ لای، یان
 هه‌رشتی، که‌ خواو پیځه‌مبهر صلی الله علیه وسلم
 بی‌یان ناخۆشه، نابئ گوپ‌رایه‌لیی می‌رده‌که‌ی
 بکات. وه‌ک پیځه‌مبهر دم‌فه‌رموئ: ((من أتى حائضاً،

او امرأة فی دهرها او کاهناً فصدقه بما یقول فقد کفر بما
 أنزل علی محمد)) صحیح (آداب الزفاف، ۳۱)، واته ههر
 بیاویک له‌گه‌ل ژنی چه‌یزداری جوت ببی، یان
 بجیته لای ژنه‌که‌ی و له دواوه‌ی جوت ببی، یان
 بجیته لای فالجییه‌ک و بر‌وای پی بکات، ئەوا باوم‌ری
 به‌وه نیه، که بو پیغه‌مبهر هاتوو. هه‌روه‌ها
 دم‌فهرموئ: ((ملعون من أتى امرأة فی دهرها)) سنن ابی
 داود، ج ۶، ص ۱۹۸، واته: ئەو که‌سه له ڕحمه‌تی خوا
 بی‌به‌شه، که له دواوه دم‌جیته لای ژنه‌که‌ی.

۲- پیویسته له‌سه‌ر ئافهرتی می‌ردداری مسوولمان،
 شه‌ر‌م‌فو ئاب‌رووی می‌رده‌که‌ی بی‌اریزی‌و، پارێزگاری
 له مال و سامان و که‌ل و په‌لی ناو مال‌و، چاودیری
 منداڵه‌کانی بکات، خ‌وای گه‌وره دم‌فهرموئ:
 ﴿...فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ
 اللَّهُ...﴾ (النساء- ۳۴)، واته: ئافهرتی (صالحة)

نه‌وانه‌ن، که گوئ رایه‌لی میژده‌کانیان ده‌که‌ن، کاتیک میژده‌کانیان له لایان نابن، ئابروو مال و مندالیان ده‌پاریزن. پښه‌مبه‌ریش ﷺ ده‌فه‌رموئ: ((والمرأة راعية في بيت زوجها ومسؤولة عن رعيتها)) متفق علیه، واته: ژن له مائی میژده‌که‌ی به‌رپر‌سیاره، هه‌روا له مال و مندا‌له‌که‌شی به‌رپر‌سیاره.

۳- پښو‌سته له‌سه‌ر ئا‌فرمتی میژددار، خو‌ی بو میژده‌که‌ی جوان بکات و روو به‌خه‌نده‌و قسه‌خو‌ش بی‌ت و گرژ نه‌بی‌ت و بی‌ته‌ مایه‌ی هه‌ساندنه‌وه‌ی میژده‌که‌ی و زمان در‌یژی له‌سه‌ر نه‌کات. هه‌روه‌ا به‌شی‌وه‌یه‌ک خو‌ی نیشانی میژده‌که‌ی نه‌دات، که میژده‌که‌ی هه‌زی پی‌ ناکات، چون‌که‌ پیا‌و هه‌ز ده‌کات هه‌رده‌م خیزانه‌که‌ی خو‌ی بو جوان بکات و جل و به‌رگی پاک و خاو‌ین و جوان و پرا‌زاده‌ی بو له‌به‌ر بکات، که خو‌ی هه‌زی پی‌ ده‌کات و چاو‌ی پی‌ پون ده‌بی‌ت، پښه‌مبه‌ر ﷺ ده‌فه‌رموئ: ((خير النساء من

تسركَ إِذَا أَبْصَرْتُ، وَتَطِيعُكَ إِذَا أَمَرْتُ، وَتَحْفَظُ غَيْبَتَكَ فِي نَفْسِهَا وَمَالِكَ)) اخراجہ الطبرانی من حدیث عبدالله بن سلام (صحیح) صحیح الجامع الصغیر، ۳۲۹۹، واتە: باشتەین ئافەرمەت ئەوھە، كە تەماشات كەرد دلت خوۆش بكات و بە قسەت بكات، كاتیكیش لە مال نابیت، خوۆی و داراییت دەپاریژی.

دیاری خوۆ جوانكەردن و بۆن خوۆشی، یەك لەو شتانەھە پیاو دلی پێ خوۆش دەبیت و خوۆشەویستی بۆ زیاتەر دەبیت، چونكە ئەوگاتە، پیاو وا ھەست دەكات، كە ھاوسەرھە پێژی دەگریت و گەنگی پێ دەدات. ئێبن عەبباسیش دەفەرموی: ھەز دەكەم خوۆم بۆ خێزانەكەم جوان بكەم، وەك ھەز دەكەم ئەویش خوۆی بۆم جوان بكات. بەلام جێی داخە زۆر لە ئافەرتان، ئەم ماھە گەنگەیان فەرامۆش كەردووھە بەشیوھەك خوۆیان نیشانی مێردەكانیان دەدەن، بە جلیكی بۆن چێشتاوی و بە قەزیکێ ئالۆزاوی، كە

دەبىتە ھۆى دوورکەوتنە ھوى مېژدەگانىان.
ئەوجۆرە ئافرماتنە، وا دمرانن له خواترسان ئە ھومىيە،
کە خۆى فەرماؤش بکات و جلى جوان و رازاوه بۆ
مېژدەگەى لەبەر نەگات و خۆى گزۆل بکات.

لەر استيدا، ئافرمەتى له خواترس، دەبى ئارمزوى
مېژدەگەى بېنیتە دى و خۆى بۆ جوان بکات و چاوى
تېر بکات، بەتايبەتى لەرپۆژگارى ئەمپۆماندا
دەبىنن، ئافرمەتانى لەخوانەترس وبى پەرورەدە،
جلىكى وا لەبەر دەگەن، گە پياوان لەخستە دەبەن و
سەرنجيان بۆخۆيان رادەگېشن وبونەتە ھۆى
بلاوبونە ھوى فەسادو خراپەکارىي. لەبەرئە ھوى دەبى
ئافرمەتى موحەجەبە و بالاپۆش، ھونەرىي خۆى بۆ
مېژدەگەى رانويىنى و تەفەنن بکات له ھەئس
وکەوت و رەفتارى جوانى مېياپەتى خۆى.

۴- پېويستە لەسەر ئافرمەتى مېژددار، ھەر کاتىك
مېژدەگەى داواى سەرجىيى (جووت بوون) ي لیکرد،

یه‌ک‌سەر به‌دهم داواکه‌یه‌وه به‌جێت و سه‌رپێچیی نه‌کات، با ئه‌و کاته‌ش کاتی نان کردن بێت، چونکه ئه‌مه کارێکی زۆر هه‌ستیاره‌و ده‌بی جێبه‌جێ بکریت، ئه‌گینا ئافهرمه‌که وه‌بهر خه‌شم و توپه‌یی خوای گه‌وره‌و له‌عنه‌تی فریشته‌کان ده‌که‌ویت، وه‌ک پیغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌فه‌رموی: ((والذي نفسي بيده ما من رجل يدعو امرأته الى فراشه فتأبى عليه إلا كان الذي في السماء ساخطاً عليها حتى يرضى عنها)) رواه البخاري ومسلم، واته‌: سویندم به‌و که‌سه‌ی، که‌ گیانمی به‌دهسته‌، هه‌ر پیاویک داوا له‌ خێزانه‌که‌ی بکات بۆ سه‌رجیی و خێزانه‌که‌ی فه‌ده‌غه‌ی بکات و به‌دهم داواکه‌یه‌وه نه‌چیت، ئه‌وا خوای گه‌وره‌ لی ئی توپه‌یه‌، هه‌تا ئه‌و کاته‌ی می‌رده‌که‌ی لی پازی ده‌بی.

هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموی: ((إذا دعا الرجل امرأته الى فراشه فلم تأت به غضبان عليها لعنتها الملائكة حتى تصبح)) متفق علیه، واته‌: گه‌ر پیاو داوای له‌ ژنه‌که‌ی کرد بۆ سه‌ر جیی، خێزانه‌که‌شی به‌دهم داواکه‌یه‌وه

نه‌چئو پیاوه‌که لیی توره بی، نه‌وا هه‌تا به‌یانی،
فریشته‌کان له‌عنه‌تی لی ده‌که‌ن، هه‌روا ده‌فه‌رموی؛
((إذا دعا الرجل زوجته لحاجته فلتأته وإن كانت على
النور)) رواه النسائي والترمذي (صحيح) صحيح الجامع
الصغير، ۵۳۴، واته: گهر پیاو داوای له هه‌وسه‌ره‌که‌ی
کرد بو جوت بوون، با هه‌وسه‌ره‌که‌ی به‌ده‌میوه
بچیت، نه‌گهر له‌سه‌ر ته‌ندور و سی‌ری نان کردن
بی‌ت.

که‌واته ئا‌فرمتی صالحه نه‌و ئا‌فرمه‌یه، خوی له‌م
هه‌موو هه‌ره‌شانه ده‌پاریزیت و می‌رده‌که‌ی رازی
ده‌کاتو، ناهیل می‌رده‌که‌ی توشی داوین پیسی
بی‌ت، یان توشی نه‌زموو پروانینی چه‌رام بی‌ت.

۵- مافی پیاو له‌سه‌ر ژنه‌که‌ی نه‌وه‌یه، به‌بی ئیزنی نه‌و
نه‌چیته دهره‌وه، گهر بو مزگه‌وتیش بی. نه‌وه‌تا
پیغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌فه‌رموی: ((...حقه علیها أن لا
تخرج من بيتها إلا بأذنه...)) المجموع شرح المذهب، في فقه

الشافعية، ج ١٥، ص ٥٧٦، واته: مافی پیاو له‌سه‌ر خیزانه‌که‌ی نه‌وه‌یه، به‌بێ ئیزنی نه‌و له مال نه‌چیته دهره‌وه.

هه‌روه‌ها له فهرموده‌یه‌کی تر ده‌فه‌رموئ: ((ولا تخرج من بيتها إلا بإذنه فإن فعلت لعنتها ملائكة السماء وملائكة الرحمة، وملائكة العذاب حتى ترجع...)) رواه الطبراني عن ابن عباس (حسن الأسرة) صديق حسن خان، ص ١٠٥، واته: ئافرمت به‌بێ ئیزنی میژده‌که‌ی نه‌چیته دهره‌وه، گهر چووه دهره‌وه فریشته‌کانی ئاسمان و فریشته‌کانی په‌حمه‌ت و فریشته‌کانی عه‌زاب له‌عه‌نه‌تی لی ده‌که‌ن، تا نه‌و کاته‌ی ده‌گه‌رپه‌ته‌وه. به‌لام پیاویش نابێ ئه‌م ئیزنه ئیستغلال بکات و ژنه‌که‌ی مه‌نع بکات له‌چونه مائی باوکی، گهر مه‌نعی بکات، نه‌وا ژنه‌که بو‌ی هه‌یه به‌بێ ئیزنی میژده‌که‌ی سه‌ردانی مائی باوکی بکات، چونکه مه‌نع کردنی ژن بو‌مائی باوکی، سه‌ره‌په‌چی و

مه عسيه ته، پيغه مبه ريش صلى الله عليه وسلم
 فەر مويسه تي: نابى گوپراي—ه ئىي كه سيك
 بكرىت، كه له سه ر پيچى خوادا بىت .

٦- مافى پياو له سه ر ژنه كهى نه وميه به بى ئيزنى نه و،
 كه سيك نه يه ته ماله كهى، كه خوئ حه زى پى ناكات،
 عن ابي هريرة أن رسول الله قال: ((ولا تأذن في بيته
 إلا بأذنه..)) أخرجه البخاري في صحيحه، ج ٩، ص ٢٩٥،
 واته: حه لال نيه به بى ئيزنى مي رده كهى، هيچ
 كه سيك بىته ماله كهى.

كه واته گهر پياو حه زى نه ده كره (فلان) بىته
 ماله كهى، با هاوسه ركهى نه هيلئ نه و كه سه بىته
 ماله كهى.

٧- پيوسته له سه ر ئافره تي مي رددار، به بى ئيزنى
 مي رده كهى رپوژووى سوننه ت نه گرى، گهر به رپوژوو
 بو، مي رده كهى بوئ هه يه پيئى بشكيئنى، پيغه مبه ر

د مفرموی: ((لا یحلّ للمرأة أن تصوم وزوجها شاهد
إلا بإذنه)) صحیح البخاری بشرح المسقلانی، ج ۹، ص ۴۹۳،
له پړوايه تيكي تردا د مفرموی: ((لا تصوم امرأة
وزوجها شاهد يوماً من غير رمضان إلا بإذنه)) سنن ابي
داود، ج ۷، ص ۱۴۷، جامع الترمذي، ج ۳، ص ۴۹۵، سنن ابن
ماجة، ج ۱، ص ۵۶۰.

به‌لام نه‌گهر می‌رده‌ک‌ه‌ی چوو بو سه‌فر نه‌وا بو‌ی
ه‌ه‌یه به‌رپوژوو ببی، به‌لام بو‌رپوژوو‌ی ف‌ه‌رز
(رمضان) ئیزنی می‌رد پی‌ویست نیه.

۸- نافرته‌ی می‌رددار، نابی به‌بی ئیزنی می‌رده‌ک‌ه‌ی، له
مالي می‌رده‌ک‌ه‌ی ببه‌خشی و خ‌ه‌رج بکات، وه‌ک
پیغه‌م‌ب‌ه‌ر ﷺ د مفرموی: ((ولا تنفق امرأة شيئاً من
بيت زوجها إلا بإذن زوجها، قيل: ولا الطعام؟
قال: "ذلك أفضل أموالنا")) حدیث حسن صحیح ابن
ماجة، ۱۸۹۵. واته: ژن له مالي می‌رده‌ک‌ه‌ی نابی ه‌یج
شتيكي لی ببه‌خشی، مه‌گ‌هر به ئیزنی می‌رده‌ک‌ه‌ی

بیت، گوتیان: خواردمه‌نیش؟ فهرمووی: نه‌مه
باشترین مائمانه.

٩- گهر ئافرمت مال و سامانی هه‌بوو، یارمه‌تی
مێرده‌که‌ی داو بو منداله‌کانی خه‌رج کرد، نابێ منه‌ت
به‌سه‌ر مێرده‌که‌ی بکات، منه‌ت کردن سیفه‌تیکی
زۆر ناشیرینه‌و ده‌بیته‌ هۆی له‌ده‌ست دانی پاداشت و،
خوای گه‌وره‌ش به‌چاوی په‌حمه‌ت ته‌ماشای
منه‌تکاران ناکات. خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رموی: ﴿يَتَأْتِيهَا
الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَبْطُلُوا صَدَقَتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى...﴾
(البقرة- ٢٦٤)، واته‌ ئه‌ی ئه‌و که‌سانه‌ی بپرواتان
هه‌یناوه، خێرو سه‌ده‌مه‌که‌نانتان به‌ منه‌ت و گوته‌وه‌و
به‌چاو دادانه‌وه‌ به‌تال مه‌که‌نه‌وه. پێغه‌مبه‌ریش ﷺ
دهرباره‌ی ئه‌وانه‌ی چاکه‌ له‌گه‌ڵ خه‌ڵکی ده‌که‌ن و،
پاشان به‌چاویان دادنه‌وه‌، ده‌فه‌رموی: (لَا
يَكْلَمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ، وَلَا يُزَكِّيهِمْ،

وله عذاب أليم، قال: فقراها رسول الله ﷺ ثلاث مرّات، قال: أبو ذر خابوا وخسروا، مَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قال: الْمُسْبِلُ، وَالْمَنَانُ، وَالْمُنْفِقُ سَلَعَتْهُ بِالْخِلْفِ الْكَاذِبِ) رواه مسلم.

له‌م فه‌رمووده‌یه ئه‌وه دهم‌ده‌که‌وێ، که منه‌تکه‌ر یه‌ک له‌و که‌سانه‌یه، که خوا له‌ پوژی قیامه‌ت فه‌سیان له‌گه‌ڵ ناکات و ته‌ماشایان ناکات و، پاکیان ناکاته‌وه‌و سزای به‌ ئێشیان بو‌هه‌یه.

۱۰- پێویسته له‌سه‌ر ئافه‌رتی می‌رددار، ئارام له‌سه‌ر هه‌ژاری می‌رده‌که‌ی بگرێ و، به‌ که‌م رازی بی‌ت و فه‌ناعه‌ت بکات به‌وه‌نده‌ی، که هه‌یه، داوای شتێک له‌ می‌رده‌که‌ی نه‌کات، که له‌ سه‌رووی توانای دایه، خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رموێ: ﴿...سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا...﴾ (الطلاق- ۷)، واته‌: خوای گه‌وره‌ دوای

ناخوښی و گرانی، خوښی به‌دوادا دینئ. دیاره
هه‌ناعه‌تیش گه‌نجینه‌یه‌که، له‌ناو ناچئ.

١١- پټویسته له‌سه‌ر ئافره‌تی می‌رددار، هه‌لئسئ به‌ چاک
په‌رومه‌رده‌کردنی منداڵه‌کانی به‌ هیمنی و
له‌سه‌رخوښی و نه‌رم و نیانی و توره‌ نه‌بوون لیان و
نه‌گوټنی قسه‌ی ناشیرین و جنیو نه‌دان و دوعای
خراب نه‌کردن بو‌یان، چونکه به‌م په‌فتارانه ئازار به
دلئ می‌رده‌که‌ی ده‌گات، پی‌غه‌مبه‌ریش دم‌فه‌رمووی،
((لا تؤذین امرأاً زوجها فی الدنیا إلا قالت زوجته من
حور عین: لا تؤذیه فأنت لک الله، فإنما هو دخیل عندک
یوشک أن یفارقک إلینا)) رواه الترمذی وحسنه وهو کما
قال، ج ٢، ص ٣٢٠، رقم ١٨٤.

واته: له دنیا‌دا هه‌ر ئافره‌تی‌ک ئازاری می‌رده‌که‌ی
بدات نه‌وا نه‌و خوږیه‌ی، که به‌ هاوسه‌ر دانراوه بو
نه‌و پیاوه به‌لئ: ئازاری مه‌ده هه‌ی خوا بتکوژئ،

نهو پیاو له لای تو نه‌مانه‌ته، هیښده‌ی نه‌ماو له لاتو
بیته لمان.

١٢- په‌کیک له مافی میژد به‌سهر هاوسه‌ره‌کهی نه‌وه‌یه،
پړزی دایک و باوک و خزمه‌کانی بگریو، پرفتاری له
که‌لیاندا جوان بی، پیاویش به هه‌مان شیوه پړزی
دایک و باوک و خزمه‌کانی خیزانه‌کهی بگریو، چونکه
نهمه‌ش مافه به‌سهریه‌وه.

١٣- پیویسته له‌سهر ئافرته‌ی میژددار، نه‌ینی په‌کانی
کاروباری میژده‌کهی بیاریزیو، له لای هیچ که‌سیک
نه‌یدرکینی، به هیچ کلوجیک باسی
نه‌کات، به‌تایبه‌تی نه‌ینی شه‌وانه‌و سهرجیی. گهر
نه‌ینی په‌کانی درکاند، نه‌وا له پوژی قیامه‌تدا
ده‌بیته خرابترین که‌س لای خوی گهور، وهک
پیغه‌مبه‌ر ده‌فرموی: ((إن من شرّ الناس منزلة يوم

القيامة الرجل يفضي امرأته وتفضي إليه ثم ينشر
سرّها)) رواه مسلم.

١٤- ئافره‌تی می‌رددار، نابی به‌بی هوو به‌بی به‌لگه داوای
ته‌لاق له می‌رده‌که‌ی بکات، جا نه‌گهر به‌بی هوو داوای
کرد، نه‌وا بوونی به‌هه‌شتی له‌سه‌ر حه‌رام ده‌بی‌ت،
وه‌ك پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ ده‌فه‌رموئ: ((إيما إمراة سألت
زوجها الطلاق من غير بأس فحرام عليها رائحة الجنة))
رواه أحمد في المسند والترمذي (صحيح).

سه‌رچاوه‌کان

- ١- واجبات المرأة المسلمة في ضوء القرآن والسنة، إعداد وتصنيف الشيخ خالد عبدالرحمن العك، الطبعة الأولى، ١٩٩٨
- ٢- تحفة العروس، أو الزواج الإسلامي السعيد، محمود مهدي الأستانبولي، الطبعة الرابعة.
- ٣- المفصل في أحكام المرأة والبيت المسلم في الشريعة الإسلامية، د.عبدالکريم زيدان، الجزء السابع، الطبعة الثانية، ١٩٩٤
- ٤- رسائل الأفراح، الرسالة الثانية للنساء فقط، عبدالإله آل جار الله، الطبعة الأولى ١٩٩٢.

بۆيەبەزەندى جۇرۇمغا كىتەپ: سەردانى: (مۇنتىدى إقرأ الثقافى)

لتحميل انواع الكتب راجع: (مۇنتىدى إقرأ الثقافى)

پىرايى دائىرە كىتەپهاى مۇختەلف مىراجىعە: (مۇنتىدى إقرأ الثقافى)

www.lqra.ahlamontada.com

www.lqra.ahlamontada.com

للكتبة (كوردى , عربى , فارسي)

abu ali alkurdy
www.iqra.forumarabia.com

نوسینگہ تفسیر

بھارتیہ عربیہ اسلامیہ

مہدیہ - شہ قاسمی دہلی - زیر اوتیلی شریہ پلاس

ت: 2518138

موبائل: 07504605122

www.al-tafseer.com

tafseerooffice@yahoo.com